

in colore violaceo, vel ss. Sacramentum interea in tabernaculo reconditur (1).

Quoad commemorationem ss. Sacramenti in missa faciendam vide tom. 1, n. 73, quoad colorem adhibendum ibidem n. 158, quoad crucem ponendam super altare n. 181, quoad cereos accendendos n. 184.

RITUS EXPONENDI ET DEPONENDI SS. SACRAMENTUM.

26. Sacerdos etsi superpelliceo et stola tantum indutus esse debeat, decet tamen, ut etiam pluviali induatur (2), eique assistat alter sacerdos superpelliceo indutus. Procedunt ad altare primo laici cum luminaribus si comitentur (3), tum thuriferarius cum deferente naviculam incensi a sinistris, deinde duo ceroferrarii et alii clerici portantes funalia, tum sacerdos superpelliceo indutus, et ultimo sacerdos celebrans. Duo ultimi incedunt tecto capite et manibus junctis (4). Si hi omnes semper et ubique adesse nequeant, saltem minister sacerdoti inserviens, superpelliceo indutus, adhibendus est (5).

Notandum est, ss. Sacramentum exponendum et deponendum esse manibus sacrorum ministrorum, non autem ope cujusdam machinæ, qua Ostensorium elevatur et deponitur (6),

Cum pervenerint ad altare, sacerdos et assistens bireta tradunt ministro; omnes genuflectunt unico genu in plano (7), sacerdos in medio altaris, assistens ad ejus dextram, ut promptior sit ad ministrandum, et alii juxta sed aliquantulum post illos. Mox surgentes flectunt utroque genu sacerdos

(1) S. R. C. 16 Sept. 1801, n. 4328-4477, et dec. gen. 27 Jun. 1868, n. 5403.

(2) S. R. C. 22 Jan. 1701, n. 3426-3575, 5; Bissus, E. n. 232, § 1; De Carpo p. 3, n. 186.

(3) S. R. C. 22 Januarii 1876, n. 5650, I.

(4) Cavalieri tom. 4, dec. 153, I.

(5) Cong. Archip. Archid. Mechl. 1845, VII.

(6) S. R. C. 7 Jul. 1877, n. 5701; Acta Sanctæ Sedis, vol. XI, fol. 575.

(7) Cærem. Ep. lib. 1, c. 15, n. 5.

et assistens in infimo gradu altaris, et reliqui in plano, et ibi aliquantisper orant. Post brevem hanc orationem, sacerdos, si non habeat alium sacerdotem assistentem, accedit ad altare, ibi prævia facta reverentia (*genuflexione juxta Merati et Cavalieri*), aperit tabernaculum, genuflectit unico genu, et si ss. Sacramentum in eodem tabernaculo expositum maneat, lateraliter descendit ad ss. Sacramentum incensandum, ut infra dicitur; si autem in eminentiorem thronum ejusdem altaris sit collocandum, aperto tabernaculo et facta genuflexione, vel similiter immediate descendit ad incensandum; vel prius extrahit ostensorium et ponit super corporale in medium altaris, et denuo facta genuflexione descendit; vel melius (1) extrahit ostensorium, non autem ponit in medium altaris, sed illico in locum eminentiorem, et facta genuflexione descendit ad incensandum.

Si s. Hostia in pyxide posita sit, aperto tabernaculo, genuflectit, pyxidem de tabernaculo extrahit, ponit super corporale et discooperit; tum genuflectit, et erectus s. Hostiam collocat in ostensorium; si digitis s. Hostiam tetigerit, eosdem abluit, et abstergit; deinde pyxidem et ostensorium claudit, et pyxidem reverenter in tabernaculum reponit; iterum genuflectit et ostensorium vel in tabernaculum, vel in medium altaris, vel in locum eminentem collocat, ut supra dictum est.

Simul ac sacerdos descendit, genuflectit utroque genu super infimum gradum altaris cum capitis, non autem corporis inclinatione; mox surgens, se aliquantulum versus cornu evangelii retrahens, et stans facie ad cornu epistolæ versa, imponit incensum absque benedictione et nihil dicens. Deinde genuflexus in infimo gradu (2) ss. Sacramentum ter incensat cum capitis inclinatione ante et post incensationem (3). Tum si ostensorium in locum eminentem collocandum sit, mox surgens, ascendit, et facta genuflexione, illud

(1) Cavalieri tom. 4, dec. 153, n. III et IV.

(2) Merati p. 4; tit. 12, n. 17.

(3) S. R. C. 26 Mart. 1859, n. 5285, 3.

in locum paratum collocat; deinde iterum facta genuflexione descendit, et genuflexus in infimo gradu aliquantulum orat. Tum omnes surgentes; genuflectunt utroque genu cum capitis inclinatione in plano (1), et accipientes bireta redeunt in sacristiam eodem ordine quo venerunt, sed caput tantum tegunt, dum sunt extra conspectum ss. Sacramenti.

2. Si expositio fiat cum assistentibus diacono et subdiacono, hi induunt dalmaticam et tunicellam (2), id est eadem paramenta ac in missa, excepto manipulo. Eo casu sacerdos etiam induitur amictu, alba, cingulo, stola transversa antepectus, et pluviali, atque ad altare accedit et ab eo recedit medius inter diaconum et subdiaconum, elevantes pluviale. In accessu ad altare, sacerdote manente genuflexo ad orationem, diaconus interim ascendens, tabernaculum aperit, extrahit ostensorium, et deponit, ut de sacerdote dictum est, sed ad altare genuflectendo paululum versus cornu epistolæ, ne tergum sacerdoti vertat. Incensatio fit hoc modo: præmissa capitis inclinatione surgunt sacerdos, diaconus, subdiaconus et thuriferarius; diaconus ministrat naviculam et cochlear sine osculis, subdiaconus elevat dextram pluvialis partem, et sacerdos ter incensum imponit sine benedictione: deinde flectunt in infimo gradu altaris, et thuriferarius in plano prope dextram diaconi. Diaconus accipit thuribulum, illudque sine osculis tradit sacerdoti. Accepto thuribulo a sacerdote, eoque deposito super gradum altaris, omnes caput ss. Sacramento profunde inclinant; et deinde sacerdos ss. Sacramentum ter incensat, interim diacono et subdiacono pluviale elevantibus; facta incensatione, sacerdos iterum deponit thuribulum, et tum omnes faciunt profundam capitis inclinationem; qua facta diaconus sine osculis recipit thuribulum, et reddit thuriferario.

3. Si solus habeatur sacerdos assistens, hic tabernaculum aperit, ostensorium deponit, et ministrat incensum et thuribulum eodem modo ac diaconus. Stolam autem tantum

(1) S. R. C. 12 Nov. 1831, n. 4520-4669, 51.

(2) S. R. C. 17 Sept. 1785, n. 4272-4421, 1.

adhibet, dum tabernaculum aperit, et ipsum ss. Sacramentum seu ostensorium pertractat; et statim ac has functiones peregit, stolam a collo pendentem sibi aufert, eamque alicui custodiendam tradit, vel super brachium suum sinistrum deponit (1). Quia non decet sacerdoti alterum sacerdotem cum stola e collo pendente assistere.

4. Si ss. Sacramentum in alio altari sit exponendum; eodem incensato (2) in tabernaculo aperto, vel super altare posito, sacerdoti velum humerale imponitur; et sacerdos prævia genuflexione facta ostensorium accipit manibus sub velo positus, illudque tenens ante faciem seu superiorem partem pectoris, se vertit ad populum. Procedunt ad altare expositionis primo ceroferarii, deinde ferentes intorticia, tum thuriferarius ss. Sacramentum continuo incensans, et postremo sacerdos deferens ss. Sacramentum. Cum pervenerint ad altare, reliquis ab utraque parte altaris in plano flectentibus, sacerdos ad altare ascendit, et ss. Sacramentum in locum paratum deponit. Deinde genuflectit, descendit, et genuflexus in infimo gradu altaris, ss. Sacramentum iterum incensat, uti fit in cœna Domini et feria sexta parasceves. Tum facta oratione et deinde genuflexione utriusque genu in plano, discedunt primo thuriferarius, deinde ceroferarii et ferentes intorticia, et ultimo sacerdos.

Si habeantur diaconus et subdiaconus vel saltem sacerdos assistens; incensato ss. Sacramento, et sacerdoti velo humerali imposito, ascendunt ad altare; sacerdos cum subdiacono a sinistris, flectit utroque genu super suppedaneum ante medium altaris, et diaconus vel assistens progreditur usque ad altare, flectit unico genu aliquantulum versus cornu epistolæ, et deinde accipit ostensorium dextra ad nodum et sinistra ad pedem, illudque cum imagine crucifixi ad se conversa tradit celebranti, qui prius facta capitis inclinatione, manibus sub velo ante pectus pendente positus et opertis, genuflexus illud reverenter accipit. Celebrans

(1) Merati p. 4, tit. 12, n. 29; Cavalieri tom. 4, dec. 153, n. 2 et 5.

(2) Bissus, S. n. 51.

accepto ostensorio surgit, et diaconus vel assistens, statim ac velum super manus sacerdotis accommodaverit, in eodem in quo est loco, ss. Sacramento genuflectit, ac sine mora surgit. Tum si diaconus et subdiaconus assistant; diaconus accedit ad dextram sacerdotis, qui cum diacono et subdiacono pluviale elevantibus, ascendit ad planum suppedanei, ibique cum iisdem ministris se vertit ad populum. Diaconus et subdiaconus se simul vertendo tenent proprium locum, ita ut diaconus a dextris et subdiaconus a sinistris pluviale elevent: quod similiter faciunt per totam viam usque ad altare expositionis. Si autem solus sacerdos assistat, hic post traditum ostensorium et genuflexionem factam, pluviale non elevat, et a sinistris sacerdotis ad altare expositionis accedit. Dum perveniunt ad altare; diaconus vel assistens flectit utroque genu in plano suppedanei versus cornu epistolæ et facie ad celebrantem conversa, subdiaconus flectit utroque genu in supremo gradu altaris seu in suppedaneo a sinistris sacerdotis, et sacerdos consistens in gradu ante suppedaneum, stans tradit ostensorium diacono vel assistenti genuflexo, qui prævia facta capitis inclinatione illud accipit (1), accepto ostensorio surgit, et stans versus sacerdotem exspectat, donec hic ss. Sacramentum genuflexione adoraverit; deinde se vertens versus cornu evangelii ad altare, ostensorium collocat in thronum seu locum præparatum; deposito ostensorio, genuflectit unico genu, et descendit ad sacerdotem, qui interea cum subdiacono descendit ad infimum gradum altaris, ubi omnes flectunt utroque genu, ss. Sacramentum incensant, breviter orant, et facta genuflexione in plano, discedunt ut supra dictum est.

5. Si in expositione benedictio cum ss. Sacramento detur uti in aliquibus ecclesiis ex longæva consuetudine fieri solet, quamvis conveniat, ut tantum detur in depositione seu fine expositionis, ut dicitur num. 30; datur, postquam ss. Sacramentum in tabernaculo aperto vel super altare positum, incensatum fuerit, antequam in thronum collocetur; vel si

(1) Merati p. 4, tit. 12, n. 17.

ad aliud altare exponendum transferatur, dum ad altare perventum est, antequam ostensorium deponatur. Data benedictione et deposito ostensorio, ss. Sacramentum iterum incensatur, si ea adsit consuetudo. Reliqua servanda patebunt ex num. 30, et ex mox dicendis de depositione ss. Sacramenti.

27. Ad deponendum ss. Sacramentum, sacerdos et ministri eodem modo ad altare accedunt, ut ad exponendum. Statim ac sunt in conspectu ss. Sacramenti, caput detegunt, et bireta tradunt ministro, vel eadem tenent manibus ante pectus junctis inter pollices et indices. In accessu ad altare flectunt utroque genu cum capitis inclinatione in plano, sacerdos scilicet in medio ante altare, diaconus et subdiaconus si habeantur, a dextris et sinistris, et reliqui juxta sed paulo post eos; si solus adsit sacerdos assistens, genuflectit a dextris principalis sacerdotis, prout etiam minister inserviens, si unicus sit, nisi ob orationes dicendas aut cantandas aliquo tempore morandum sit, in quo casu sacerdos assistens aut minister ad sinistram genuflectit. Post genuflexionem factam mox surgentes, utroque genu et eodem ordine flectunt sacerdos et assistentes in infimo gradu altaris et reliqui in plano, ibique aliquantulum orant. Dubitatur, quando ss. Sacramentum sit deponendum, dum in eminentiori throno est collocatum: quidam dicunt illud esse deponendum super corporale in medium altaris, cum ad altare accesserint, et genuflexi in infimo gradu altaris brevem orationem fecerint; alii autem censent illud tantum esse deponendum finitis precibus immediate ante benedictionem (1). Ante benedictionem ss. Sacramentum ter est incensandum; an autem iterum post benedictionem repetenda sit incensatio, silent rubricæ et auctores: nihil tamen obstare videtur, ut denuo ter incensetur, saltem si ea sit ecclesiæ consuetudo. Antequam sacerdos surgat ad imponendum incensum, cantandam orationem, aut benedictionem dandam, item postquam genuflexus sit utroque genu post impositionem incensi et post dictam orationem, semper caput,

(1) Merati p. 4, tit. 12, n. 31.

sed non corpus inclinatur, nisi immediate caput inclinaverit: quod idem faciunt assistentes.

Ad benedictionem dandam, sacerdos, incensato ss. Sacramento, et deinde imposito velo humerali, surgit, ascendit ad altare, flectit unico genu sine capitis inclinatione, accipit ostensorium manibus velo coopertis, et dat benedictionem ut n. 31 dicitur; deinde deposito ostensorio in tabernaculum, flectit unico genu, claudit tabernaculum et descendit. Si autem ss. Sacramentum iterum incensari soleat; deponit ostensorium super corporale in medium altaris vel in tabernaculum apertum, flectit unico genu, descendit lateraliter, flectit utroque genu super infimum gradum, deponit velum humerale, et deinde ss. Sacramentum ter incensat cum capitis inclinatione ante et post incensationem; surgens ad altare ascendit, flectit unico genu, et ss. Sacramentum deponit in tabernaculum, illudque claudit; descendit ante infimum gradum altaris, et reliquis surgentibus, omnes flectunt unico genu in plano, atque discedunt ordine quo venerunt, sed sacerdos tegit caput ad altare.

2. Si in depositione ss. Sacramenti assistant diaconus et subdiaconus, induunt dalmaticam et tunicellam, ut dictum est supra n. 26, ad 2. In accessu ad altare et recessu incedunt a dextris et sinistris sacerdotis, elevantes pluviale. Diaconus, si opus sit, deponit ostensorium a loco eminentiori super corporale in medium altaris, et ministrat incensum et thuribulum. Pro benedictione danda velum humerale sacerdoti imponitur a diacono juxta rituale Rom. de process. ss. Sac. vel a ceremoniario juxta caeremoniale Ep.; solus autem sacerdos ascendit ad altare, genuflectit, et ipsemet absque alterius ministerio accipit ostensorium de altari, et data benedictione deponit (1). Quando vero sacerdos ascendit ad altare, cum eo etiam ascendunt diaconus et subdiaconus; sed hi flectunt utroque genu in ora suppedanei, ubi capite inclinato versus ss. Sacramentum, elevant anteriores partes

(1) Cærem. Ep. lib. 2, c. 33, n. 27; Rituale Rom. in fine process. ss. Sac.; Merati p. 4, tit. 12, n. 20.

pluvialis, dum sacerdos benedicit populum. Sacerdos deposito ostensorio super corporale in medium altaris vel in tabernaculum, flectit unico genu, et deinde descendit cum subdiacono ad infimum gradum altaris, ubi cum eodem genuflectit, et interim velum humerale per subdiaconum vel caeremoniarium amovetur. Interea diaconus genuflexus in ora suppedanei, dum sacerdos descendit, surgit, accedit ad altare, genuflectit, ponit ostensorium in tabernaculum, genuflectit et illud claudit; vel si ostensorium a sacerdote in tabernaculum positum sit, facta genuflexione illud claudit; deinde descendit ad sacerdotem, qui clauso tabernaculo cum aliis surrexit, et facta ab omnibus genuflexione unico genu in plano, capite tecto discedunt (1).

In pluribus ecclesiis ostensorium etiam ad benedictionem dandam, sacerdoti a diacono solet porrigi, et eadem data recipi ac deponi (2); adeoque dum sacerdos ascendit ad altare, simul ascendit diaconus; sacerdos flectit utroque genu in suppedaneo, et diaconus facta genuflexione unico genu paululum versus cornu epistolæ, accipit ostensorium, et imagine ad se versa porrigit sacerdoti, qui illud prævia facta capitis inclinatione accipit, eoque accepto surgit. Diaconus accommodato velo super manus sacerdotis flectit, descendit, et flectit utroque genu cum subdiacono, ut supra dictum est. Data benedictione, diaconus ascendit, flectit ante ss. Sacramentum, et ostensorium accipit; quo accepto aliquantulum expectat, donec sacerdos ss. Sacramentum adoraverit. Deinde descendit sacerdos, et flectit utroque genu super infimum gradum altaris; diaconus deponit ostensorium in tabernaculum, genuflectit, illud claudit et descendit.

Si solus sacerdos assistat, eadem facere debet ac diaconus.

3. Si ss. Sacramentum ad aliud altare, ubi est tabernaculum, sit transferendum; data benedictione procedunt eodem

(1) Merati p. 4, tit. 12, n. 22 et 24; Gardellini in instr. Clem. § 31, n. 12 et 13.

(2) Martinucci lib. 2, c. 11, n. 89 et 91; *Revue des sciences ecclésiast.* tom. 9, fol. 364.

modo et ordine, ut dictum est supra n. 26 ad 4. Dum perveniunt ad tabernaculum, reliquis ab utraque parte in plano flectentibus utroque genu, sacerdos ad tabernaculum accedens, deponit ostensorium, genuflectit, descendit, et genuflexus in infimo gradu ss. Sacramentum incensat, uti in cœna Domini et feria sexta parasceves præscribitur faciendum, dum ad altare perventum est. Facta incensatione ascendit, genuflectit, et tabernaculum claudit; deinde descendit, et cum cæteris, qui clauso tabernaculo surrexerunt, flectit unico genu in plano, et discedit capite tecto.

Si habeatur sacerdos assistens aut diaconus et subdiaconus, dum pervenerunt ad tabernaculum, ad illud ascendunt: diaconus aut sacerdos assistens flectit utroque genu in plano suppedanei versus cornu epistolæ et facie ad sacerdotem conversa, subdiaconus flectit utroque genu in supremo gradu altaris seu in suppedaneo a sinistris sacerdotis facie ad altare conversa, et sacerdos consistens in gradu ante suppedaneum, stans tradit ostensorium diacono vel sacerdoti assistenti genuflexo, qui prævia facta capitis inclinatione illud accipit. Diaconus vel sacerdos assistens accepto ostensorio, surgit, et stans versus sacerdotem, expectat, donec hic ss. Sacramentum genuflexione adoraverit; deinde vertens se per suam dextram, ostensorium collocat super altare vel in tabernaculum, genuflectit, et descendit ad sacerdotem, qui interea descendit cum subdiacono ad infimum gradum, ubi genuflexi ss. Sacramentum incensant. Deinde assistens aut diaconus ascendit ad tabernaculum, genuflectit, ostensorium in tabernaculum collocat, illudque claudit. Tum surgunt omnes, et assistente aut diacono descendente, flectunt unico genu in plano, et discedunt capite tecto.

28. Not. 1° sacerdotem, ut dictum est, genuflexum accipere ostensorium ab assistente aut diacono juxta ritum, qui insinuatur in rubricis missalis ad feriam quintam in cœna Domini, et clare præscribitur in cæremoniali Ep. lib. 2, c. 23, n. 12 et c. 33, n. 20; item diaconum genuflexum recipere, uti expresse habetur in rubricis missalis feria quinta in cœna Domini. Ita etiam communiter auctores, licet in plurimis

locis sacerdos et diaconus ostensorium stantes accipere soleant.

2° Sacerdotem, dum ss. Sacramentum incensat, bis et non quater caput inclinare, scilicet semel ante incensationem accepto thuribulo eoque super gradum altaris deposito, et secundo post incensationem retento thuribulo eoque super gradum altaris deposito; non autem adhuc bis, antequam accipiat thuribulum et postquam reddiderit, etiamsi immediate sit genuflexus aut surgat: quia mora brevissima, quæ intercedit, considerari non debet; sicut etiam tantum semel genuflectitur, licet in accessu ad altare osculum intercedat, ut dicitur num. 33, ad 4.

3° Sacerdotem, assistentem, aut diaconum, dum exposito ss. Sacramento, ab altari descendunt, lateraliter descendere, ne terga vertant ss. Sacramento, sacerdotem scilicet se aliquantulum retrahendo versus cornu evangelii et faciem vertendo versus cornu epistolæ; assistentem autem et diaconum se aliquantulum retrahendo versus cornu epistolæ et faciem vertendo versus cornu evangelii.

29. Si quædam cantanda sint in expositione aut depositione ss. Sacramenti, optime conveniunt hymni et antiphonæ ss. Sacramento propriæ, ut *Adoro te, Pange lingua, O salutaris hostia, O sacrum convivium* etc. in depositione tamen maxime congruunt duæ ultimæ strophæ hymni *Pange lingua*, scilicet *Tantum ergo* et *Genitori*, uti in rituali Romano præscribitur in fine processions ss. Sacramenti; post prædicta cantatur v. *Panem de cœlo*, cui tempore paschali et infra octavam Corporis Christi additur *Alleluja*. Versus *Dominus vobiscum* cantandus est in expositione ante orationem (1); sed in depositione ss. Sacramenti neque ante neque post orationem (2), quia sacerdos statim dare debet benedictionem, quæ est realis et validior deprecatio, quod Dominus sit cum adstantibus, quam ea, quæ per

(1) Instr. Clem. § 24, pro precibus 40 horarum.

(2) Instr. Clem. § 31; Cæremon. Ep. lib. 2, c. 33, n. 27; Merati p. 4, tit. 12, n. 19.

vocem exprimitur. Oratio additur *Deus qui nobis sub Sacramento* sub brevi conclusione *Qui vivis et regnas in sæcula* (1). Aliæ tamen preces etiam recitari possunt, prout necessitas, ratione cuius fit expositio, requirit, ut litanie omnium sanctorum, litanie Lauretanæ, aut alia, modo sint ex approbatis. Sacerdos omnia cantat manibus junctis, assistente aut diacono et subdiacono librum tenentibus; ad orationem prævia facta capitis inclinatione, surgit, et ad *Oremus* caput ss. Sacramento inclinatur (2).

DE BENEDICTIONE DANDA CUM SS. SACRAMENTO.

30. Benedictionem cum ss. Sacramento dari posse, patet ex rituali Romano, quod eandem in delatione ss. Viatici et in fine processions ss. Sacramenti præscribit; sed nimis frequenter eandem dandam non esse, demonstrant dicta n. 18; quæ enim ibidem de frequenti expositione dicta sunt, majori ratione de frequenti benedictione dicenda sunt. Sic Innocentius XI (3) decernit, quod *in omnibus expositionibus*, de quibus ibidem agitur et de quibus dictum est n. 22, *non possit populo dari, nisi una tantum benedictio cum ss. Sacramento*, in fine scilicet expositionis, prout rituale Romanum etiam unicam tantum in fine processions ss. Sacramenti præscribit (4). Unde benedictio cum ss. Sacramento, sine speciali indulto, in principio sacrarum functionum, quæ eo exposito celebrantur, dari nequit (5). In expositionibus privatis benedictio cum ss. Sacramento per se numquam dari potest (6).

(1) S. R. C. 29 Mart. 1851, n. 5152, 6.

(2) Vid. Gardellini in instr. Clem. § 24, n. 18 et seq.

(3) In dec. 20 Maji 1682; Syn. Belg. tom. 2, p. 380.

(4) S. R. C. 11 Jul. 1857, n. 5250; 24 Mart. 1859, n. 5285, 4.

(5) S. R. C. 15 Feb. 1873, n. 5531; 28 Ap. 1873, n. 5543; 1 Jul. 1873, n. 5559.

(6) Gardellini instr. Clem. § 36, n. 10 et seq.

Benedictio igitur cum ss. Sacramento dari nequit, quoties accipitur aut movetur; dum ad alium locum defertur, ut de altari ad tabernaculum, et vicissim de tabernaculo ad altare; et multo minus in casu bis dari potest, scilicet ad altare et iterum ad tabernaculum; neque etiam dari potest cum s. pyxide, dum communicatio distribuitur, quando rubricæ benedictionem cum sola manu præscribunt (1). Si omnes istæ et similes consuetudines sine offensione populi simul et semel tolli non possint, easdem tamen paulatim et prudenter abrogare oportet (2).

31. Benedictio cum ss. Sacramento danda est hoc modo: servatis ritibus, de quibus dictum est num. 26 et 27, sacerdos accipit ostensorium aut pyxidem dextra ad nodum supra pedem et sinistra ad pedem, manibus velo coopertis, vertit se ad populum per suam dextram, seu per cornu epistolæ, et cum stat ante populum, ostensorium a parte s. Hostiæ seu pyxidem a parte cuppæ ante pectus seu superiorem partem pectoris tenet; tum elevat illud decenti mora non supra caput sed tantum usque ad oculos, et eodem modo illud demittit infra pectus; mox iterum recta linea illud attolli usque ad pectus, seu usque ad superiorem partem pectoris, deinde linea recta ad sinistrum humerum ducit, et linea recta reducit ad dextrum: et tunc vel statim, ss. Sacramentum ante pectus non reducendo, per cornu evangelii ad altare se vertit, ad ostensorium vel pyxidem deponendum, perficiens circulum sicut dum dicit *Orate fratres*; vel si ei placeat, ss. Sacramentum rursus ante pectus reducit, ibique aliquantulum sistit, quasi peracta ad omnes mundi partes cruce, et ss. Sacramentum etiam venerandum omnibus præbet, tuncque gyrum perficiens se vertendo versus cornu evangelii, ostensorium seu pyxidem super altare collocat (3).

(1) S. R. C. 23 Maji 1835, n. 4599-4748, 1.

(2) Vid. Bened. XIV, in fine instit. 30, et Gardellini in instr. Clem. § 36, n. 11 et seq.

(3) S. R. C. 21 Mart. 1676, n. 2624-2776, 2; vid. Merati p. 4, tit. 12, n. 21; Cavalieri tom. 4, dec. 169; Gardellini in instr. Clem. § 31, n. 12, 44 et 15; Bauldry p. 4, c. 16, art. 3, n. 34.